

6.9.2019

Jord- och skogsbruksministeriet

1213/06.02/2018

UTLÅTANDE ÖVER JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS UTKAST TILL FÖRVALTNINGSPLAN FÖR VARGSTAMMEN

SLC har bekantat sig med jord- och skogsbruksministeriets utkast till förvaltningsplan för vargstammen.

Den föreslagna förvaltningsplanen för vargstammen i Finland ska fungera som ett verktyg för att reglera vargstammen samt hantera vargrelaterade konflikter. Planens syfte är att sammanjämka skyddet av varg och behoven hos människor som bor och arbetar i områden med vargrevir. Syftet är också att nå en gynnsam skyddsstatus, eller bevarandestatus, för vargen, vilket enligt EU:s habitatdirektiv bland annat innebär att artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid.

Det bör påpekas att *bevara* i detta sammanhang inte behöver innebära vargflocken ska bibehållas i den storlek eller omfattning den är nu. Enligt EU:s habitatdirektiv definieras *bevarande* som "de åtgärder som är nödvändiga för att bibehålla eller återställa en gynnsam status för populationer av arter av vilda djur och växter." Bevarande kan alltså också innebära att vargflocken minskas till en sådan storlek som är gynnsam.

Man har i förvaltningsplanen utgått från att skyddet av varg endast lyckas om man beaktar bekymren och behoven hos människor i vargreviren vid stamförvaltningen samt ingriper i tjuvjakt i ett tidigt skede. Finlands kustområden, som utgör SLC:s verksamhetsområde, kännetecknas av en omfattande husdjursproduktion. Det är viktigt att lokalbefolkningens synpunkter tas i beaktande i vargfrågan. Man bör ta befolkningens oro på allvar för att återställa tilltron till myndigheternas åtgärder och informationsutbyte. Regionala problem bör kunna lösas regionalt.

Dessutom framförs följande angående specifika punkter i utkastet:

2.1.1 Ersättning för skador

I utkastet föreslås att skador av varg på husdjur och hundar ersätts fullt ut samt att ersättningen för dessa skador betalas ut så fort som möjligt inom ramen för anslaget efter att ansökningarna har lämnats in.

SLC stöder detta förslag. Detta är viktigt att full ersättning betalas ut utan dröjsmål. Den långsamma utbetalningen har upplevts som ett stort problem av de som har lidit av vargskador, och i synnerhet när det gäller husdjur. Ett fungerande ersättningssystem leder

också till en förbättrad acceptans för vargar. För att full ersättning ska kunna betalas ut krävs också att det finns ett särskilt budgetmoment för ersättning av skador orsakade av rovdjur. Ersättningen måste betalas ut enligt återanskaffningsvärdet.

2.2.1 Proaktiv verksamhet

I förvaltningsplanen föreslås att Finlands viltcentral tar fram ett koncept för proaktiv verksamhet, som särskilt gäller kommunikation, andra åtgärder samt anvisningar till rovdjurkontaktpersonerna. SLC ställer sig positiva till att ordna möten på regional nivå där man diskuterar och utbyter information om områdets vargläge, förebyggande av vargskador samt myndigheternas roller.

2.2.2 Reaktioner på vargar som orsakar upprepade olägenheter eller problem, skador eller hot

I förvaltningsplanen föreslås att Finlands viltcentral utvecklar och söker efter olika metoder för att jaga bort vargar samt sammanställer erfarenheterna av effekten av bortjagandet. SLC anser att man redan nu bör beakta de erfarenheter som finns från att jaga bort varg. Det bör också utredas i vilka områden bortjagande av varg är en effektiv åtgärd. Om vargar jagas till andra bebodda områden har bortjagandet en väldigt kortsiktig effekt. För att öka acceptansen och toleransen för varg i samhället är det viktigt att ingen ska behöva leva i rädsla för varg, och för att uppnå detta krävs mera effektiva åtgärder än att tillfälligt jaga bort vargen.

Man konstaterar också att det inte råder samförstånd om hur beteendet hos oskygga vargar ska definieras. Genom att fastställa riktlinjer för hur detta beteende definieras blir det också enklare att ta beslut om när en varg kan dödas eller jagas bort. Det finns idag ingen enhetlig praxis, utan i varje skadefall görs en situationsspecifik bedömning. Detta förfarande är oförutsägbart.

Lagstiftningen behöver ändras på flera områden. I farosituationer ska det vara möjligt att skjuta en varg utan att behöva vänta på ett undantagstillstånd. Polisen behöver ha befogenhet att ta ett direkt beslut om att skjuta en varg som anses farlig för människor eller djur. SLC anser vidare att det är viktigt att beslut ska kunna tas på en regional nivå. På Åland har man till exempel tillfälligt utfärdat ett tillstånd för att skjuta varg under pågående hot mot människor eller boskap. Ett förfarande där beslut tas långt från lokalbefolkningen bidrar till att vargmotståndet växer.

2.2.3 Förebyggande av skador

I förslaget till förvaltningsplan föreslås att Jord- och skogsbruksministeriet reserverar ett anslag i statsbudgeten för att förebygga skador, som bland annat kan användas för att köpa stängselmaterial till djurproduktionsgårdar som allvarligt hotas av vargar. Vid beredningen av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland utreds möjligheten att anvisa utvecklingsmedel för att förebygga skador av stora rovdjur.

SLC anser att det är en viktig åtgärd att reservera tillräckligt stora öronmärkta anslag i statsbudgeten för förebyggande av vargrelaterade skador. Landsbygdsprogrammet bör inte finansiera dessa förebyggande åtgärder. Det är viktigt att tillräckliga anslag reserveras så att

den enskilda företagaren inte behöver bekosta stängselmaterial själv. Erfarenheter från tidigare år visar att anslagen tidigare inte har varit tillräckliga.

SLC saknar dock förslag till fler konkreta åtgärder för förebyggande av vargskador.

2.4 Att utveckla dialogen mellan administrationen, forskningen och intressegrupperna

SLC ställer sig positiva till att ordna workshoppar och möten där aktörer på olika förvaltningsnivåer kan diskutera tillsammans. Detta kan bidra till att jägarnas och de lokala aktörernas tilltro till viltförvaltningen ökar. Det är viktigt att lokalbefolkningen kan vara delaktig samt att beslutsfattarna också beaktar deras synpunkter.

2.6.1 Flerartsförvaltning

I förvaltningsplanen föreslås att man ska beakta stora rovdjurs påverkan vid förvaltningen av älgstammen.

SLC anser att vargstammens storlek inte ska påverka älgstammens storlek. En stor vargstams predation är inte en tillräcklig åtgärd för att reglera älgstammen. Man har på många håll beaktat de skador som älgar orsakar inom jord- och skogsbruk när älgstammens storleksmålsättning har fastställts. En stor vargstam avhjälper inte plantbeståndsskador orsakade av älgar. Jakt av vilt måste därför kunna drivas även i vargområden för att säkerställa en ändamålsenlig viltförvaltning, som i sin tur säkerställer en måttlig viltskadenivå inom jord- och skogsbruket.

2.6.2 Stamvårdande jakt efter varg

I nuläget tillåts endast skadebaserade dispenser enligt jaktlagens 41 a § 1 mom. I utkastet till förvaltningsplanen konstateras att det strikta skyddet har lett till att målen i den tidigare förvaltningsplanen inte har uppfyllts. Det strikta skyddet har fått motsatt effekt och gjort att tjuvjakten har ökat medan toleransen mot varg har minskat. Idag är nämligen tjuvjakt det största hotet mot vargstammen.

SLC ställer sig positiva till att man inför en stamvårdande jakt. Stamvårdande jakt kan samtidigt som den har en positiv inverkan på acceptansen för varg också förebygga skador.

Inom EU har Finland drivit på att nationella särdrag ska identifieras samt att flexibilitet och handlingsutrymme ska öka i fråga om storviltspolitiken. Stamvårdande jakt efter varg är en sådan fråga där man bör kunna öka flexibiliteten för att på bästa möjliga sätt tillgodose lokalbefolkningens behov. Juridiken i vargfrågor får inte bli ett oberättigat vargskydd.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Jonas Laxåback
Verksamhetsledare

Ellinor Sundqvist
Tf. jurist